

WERYŃSKI

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

17. února 2011 *

Ve věci C-283/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia (Polsko) ze dne 17. července 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 23. července 2009, v řízení

Artur Weryński

proti

Mediatel 4B spółka z o.o.,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič a M. Berger (zpravodajka), soudci,

* Jednací jazyk: polština.

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 1. července 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za polskou vládu M. Dowgielewiczem a M. Arciszewskim, jakož i A. Siwek, jako zmocněnci,

- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,

- za německou vládu J. Möllerem, jako zmocněncem,

- za Irsko D. O'Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s M. Noonan, barrister,

- za finskou vládu A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnkyní,

– za Evropskou komisi A.-M. Rouchaud-Joët a K. Herrmann, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 2. září 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (Úř. věst. L 174, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 121).

- 2 Uvedená žádost byla předložena v rámci sporu mezi A. Weryńskim a jeho bývalým zaměstnavatelem, společností Mediatel 4B spółka z.o.o., a její podstatou je v zásadě určit, zda dožádaný irský soud může podmínit výslech svědka tím, že mu dožadující soud poskytne náhradu náležející svědkovi.

Právní rámec

Nařízení č. 1206/2001

- 3 Cílem nařízení č. 1206/2001 je stanovit opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech použitelná ve všech členských státech s výjimkou Dánského království, jak je stanoveno v čl. 1 odst. 3 uvedeného nařízení. V tomto rozsahu nahrazuje Úmluvu o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských nebo obchodních uzavřenou dne 18. března 1970 v Haagu (dále jen „Haagská úmluva“), na kterou odkazuje šestý bod odůvodnění nařízení č. 1206/2001.

- 4 Podle dvacátého prvního bodu odůvodnění nařízení č. 1206/2001 oznámilo Irsko v souladu s článkem 3 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska, pokud jde o politiky týkající se hraničních kontrol, azylu a imigrace, jakož i pokud jde o soudní spolupráci v občanských věcech a o policejní spolupráci, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, své přání podílet se na přijímání a používání uvedeného nařízení.

- 5 Druhý, sedmý, osmý, desátý, jedenáctý a šestnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1206/2001 stanoví:

„2. Pro účely řádného fungování vnitřního trhu je třeba zdokonalit, a zejména zjednodušit a urychlit spolupráci soudů při dokazování.

[...]

7. Pro rozhodnutí v občanských nebo obchodních věcech projednávaných před soudem v členském státě je často nezbytné získat důkazy v jiném členském státě, proto se činnost Společenství nemůže omezit pouze na oblast předávání soudních a mimosoudních písemností v občanských nebo obchodních věcech, které spadá do působnosti nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech [Úř. věst. L 160, s. 37; Zvl. vyd. 19/01, s. 227]. Je proto nezbytné nadále zlepšovat spolupráci soudů členských států v oblasti dokazování.

8. Účinnost soudních řízení v občanských nebo obchodních věcech vyžaduje, aby se předávání a zpracovávání žádostí o dokazování mezi soudy členských států uskutečňovalo přímo a co nejrychleji.

[...]

10. Žádost o dokazování by měla být vyřízena bez prodlení. Není-li možné, aby byla žádost vyřízena do 90 dnů od přijetí dožádaným soudem, měl by tento soud vyrozumět dožadující soud a uvést důvody, které brání urychlenému vyřízení.

11. K zajištění účinnosti tohoto nařízení by se možnost odmítnout vyřídit žádost o dokazování měla omezit jen na přísně omezené výjimečné situace.

[...]

16. Vyřízení žádosti podle článku 10 by nemělo dát vzniknout nároku na jakoukoliv úhradu poplatků nebo nákladů. Pokud však dožádaný soud požádá o úhradu, pak by tento soud neměl nést poplatky za odborníky (znalce) a tlumočníky, ani náklady vzniklé použitím čl. 10 odst. 3 a 4. V tom případě by měl dožadující soud přijmout nezbytná opatření, aby provedl úhradu bez prodlení. Je-li požadován znalecký posudek, může dožádaný soud před vyřízením žádosti požádat dožadující soud o odpovídající záruku nebo zálohu na nezbytné náklady.“
- 6 Článek 10 nařízení č. 1206/2001, který obsahuje obecná ustanovení týkající se vyřizování žádostí, stanoví:

„1. Dožádaný soud vyřídí žádost bez prodlení a nejpozději do 90 dnů od přijetí žádosti.

2. Dožádaný soud vyřídí žádost v souladu s právními předpisy svého členského státu.

3. Dožadující soud může na formuláři A uvedeném v příloze požádat, aby byla žádost vyřízena zvláštním postupem podle právních předpisů jeho členského státu. Dožádaný soud splní tento požadavek, pokud není tento postup neslučitelný s právem jeho členského státu nebo pokud tomu nebrání závažné praktické překážky. Pokud dožádaný soud nevyhoví žádosti z jednoho z uvedených důvodů, uvědomí o tom dožadující soud na formuláři E uvedeném v příloze.

4. Dožadující soud může požádat dožádaný soud, aby při provádění dokazování použil komunikační technologie, zejména možnosti videokonference a telefonní konference.

Dožádaný soud vyhoví této žádosti, pokud to není neslučitelné s právem jeho členského státu nebo pokud tomu nebrání závažné praktické překážky.

Pokud dožádaný soud nevyhoví žádosti z jednoho z uvedených důvodů, uvedomí o tom dožadující soud na formuláři E uvedeném v příloze.

Nemají-li dožádaný nebo dožadující soud přístup k výše uvedeným technickým prostředkům, mohou jim být tyto prostředky po vzájemné dohodě poskytnuty.“

7 Článek 14 nařízení č. 1206/2001 zní:

„1. Žádosti o výslech osoby nebude vyhověno, pokud se dotyčná osoba odvolává na své právo odepřít výpověď nebo na zákaz výpovědi

a) podle práva členského státu dožádaného soudu, nebo

- b) podle práva členského státu dožadujícího soudu, a takové právo je uvedeno v žádosti, nebo případně na žádost dožádaného soudu bylo potvrzeno dožadujícím soudem.

2. Kromě důvodů uvedených v odstavci 1 může být vyhovění žádosti odmítnuto pouze tehdy, pokud

[...]

- d) záruka nebo záloha, o kterou je požádáno v souladu s čl. 18 odst. 3, není složena do 60 dnů ode dne, kdy o tuto záruku nebo zálohu dožádaný soud požádá.

[...]“

8 Článek 18 nařízení č. 1206/2001 stanoví:

„1. Za vyřízení žádosti podle článku 10 nelze požadovat náhradu poplatků nebo nákladů.

2. Pokud si to však dožádaný soud přeje, dožadující soud musí bez prodlení uhradit

– odměny pro znalce a tlumočníky a

- náklady vzniklé použitím čl. 10 odst. 3 a 4.

Povinnost stran uhradit tyto poplatky nebo náklady se řídí právem členského státu dožadujícího soudu.

3. Je-li zapotřebí znalecký posudek, může dožádaný soud před vyřízením žádosti požádat dožadující soud o přiměřenou záruku nebo zálohu na očekávané náklady. V ostatních případech nesmí být záruka nebo záloha podmínkou vyřízení žádosti.

Záruku nebo zálohu složí strany, pokud to stanoví právo členského státu dožadujícího soudu.“

Haagská úmluva

- 9 Cílem Haagské úmluvy je zefektivnění vzájemné spolupráce soudů v občanských nebo obchodních věcech.
- 10 Článek 14 Haagské úmluvy stanoví:

„Z výkonu dožádání nemůže vzniknout povinnost k náhradě poplatků nebo nákladů, bez ohledu na jejich povahu.

Dožádaný stát však může požadovat od dožadujícího státu náhradu odměn placených znalcům a tlumočnickům a nákladů spojených s použitím zvláštní formy vyžádané dožadujícím státem podle čl. 9 druhého pododstavce.

Dožádaný orgán, podle jehož právního řádu jsou účastníci sami povinni zajistit důkazy a který nemůže provést dožádání sám, může tím pověřit osobu k tomu způsobilou, souhlasí-li s tím dožadující orgán. Při vyžádání tohoto souhlasu oznámí dožádaný orgán přibližnou výši nákladů, kterou by si takový postup vyžádal. Udělí-li dožadující orgán svůj souhlas, bude povinen tyto náklady nahradit. Pokud takový souhlas neudělí, není dožadující orgán povinen tyto náklady hradit.“

Vnitrostátní právo

- 11 Článek 85 zákona ze dne 28. července 2005 o soudních poplatcích v občanských věcech (ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; Dz. U. z roku 2005, č. 167, částka 1398), v pozměněném znění, umožňuje svědkovi požadovat náhradu nákladů spojených s jeho předvoláním k soudu.
- 12 Článek 101 odst. 4 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 23. února 2007 o organizaci obecných soudů (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r.

Regulamin urzędowania Sądów powszechnych; Dz. U. z roku 2007 r., č. 38, částka 249), který stanoví zásady vypořádání mezi dožadáným a dožadujícím soudem, zní:

„V případě, že dožadáný soud poskytne osobám, které se účastnily řízení, náhradu nebo náhradu cestovních výdajů, je třeba tyto náhrady uhradit prostřednictvím zálohy na náklady a v případě neposkytnutí zálohy tím, že budou uhrazeny ze státního rozpočtu; v tomto případě je třeba k vyšetřovacímu úkonu přiložit žádost o náhradu těchto nákladů dožadujícím soudem za dodržení podmínek týkajících se vymezení nákladů obsaženého ve zvláštních právních předpisech.“

- 13 Podle článku 53 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 28. ledna 2002 o některých zvláštních úkonech soudů v mezinárodním občanském a trestním řízení v mezinárodních vztazích (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych; Dz.U. z roku 2002, č. 17, částka 164) se náklady na právní pomoc stanoví v polských zlotých. Tyto náklady jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Po vyřízení žádosti soud žádá o náhradu nákladů v polské měně nebo ve směnitelné měně odpovídající částce uvedené v polské měně. Podle předkládajícího soudu není náhrada těchto nákladů požadována, stanoví-li mezinárodní úmluva bezplatné poskytnutí právní pomoci.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 14 Artur Weryński podal k Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia žalobu proti společnosti Mediatel 4B spółka z.o.o., svému bývalému zaměstnavateli, za účelem získání náhrady škody z titulu konkurenční doložky.

- 15 V rámci uvedeného řízení předkládající soud požádal dne 6. ledna 2009 Dublin Metropolitan District Court (Irsko) o výslech svědka na základě nařízení č. 1206/2001. Dožádaný soud však podmínil výslech svědka tím, že dožadující soud podle irského práva uhradí náhradu na pokrytí nákladů svědka ve výši 40 eur. O zaplacení uvedené částky byl polský soud požádán dopisem ze dne 12. ledna 2009.
- 16 Předkládající soud popřel opodstatněnost takové výzvy.
- 17 Oslovení polských a irských ústředních orgánů zřízených v souladu s čl. 3 nařízení č. 1206/2001 a pověřených hledáním řešení veškerých obtíží, které mohou vzniknout v souvislosti se žádostí o provedení dokazování, nevedlo k žádnému výsledku.
- 18 Podle dožádaného soudu a irského ústředního orgánu se takový zákaz požadovat náhradu jakýchkoliv poplatků, jako je zákaz stanovený v čl. 18 odst. 1 nařízení č. 1206/2001, netýká náhrad vyplácených svědkům. Podle irského práva mají svědci právo na náhradu nákladů. Toto právo se uplatní v projednávané věci, neboť v souladu s čl. 10 odst. 2 uvedeného nařízení se poskytování svědeckví řídí právními předpisy dožádaného soudu. Nicméně, jelikož čl. 18 odst. 2 a 3 uvedeného nařízení neobsahuje žádné ustanovení týkající se úhrady náhrady vyplácené svědkovi, dožádaný soud může po dožadujícím soudu úhradu této náhrady požadovat. Irský ústřední orgán se rovněž opírá o podobnou praxi v Anglii a ve Walesu.

19 Předkládající soud se domnívá, že stanovisko dožádaného soudu a irského ústředního orgánu není opodstatněné.

20 Podle předkládajícího soudu z doslovného výkladu čl. 18 odst. 1 a 2 nařízení č. 1206/2001 vyplývá, že z obecného zákazu jakékoliv žádosti o „náhradu poplatků nebo nákladů“ jsou povoleny pouze tři výjimky. Článek 10 odst. 2 tohoto nařízení se coby pravidlo s obecnou působností na vztahy mezi dožádaným a dožadujícím soudem nepoužije. I když irské právo stanoví povinnost požadovat po dožadujícím soudu úhradu náhrady vyplácené svědkovi, s ohledem na daný stav věci se toto ustanovení v projednávané věci nepoužije vzhledem k zásadě přednosti práva Společenství. S výhradou odměny pro znalce a tlumočnický a nákladů vzniklých použitím zvláštního postupu (čl. 10 odst. 3 uvedeného nařízení) nebo komunikačních technologií (čl. 10 odst. 4 téhož nařízení) na žádost dožadujícího soudu není totiž možné požadovat po dožadujícím soudu náhradu poplatků nebo nákladů.

21 Za těchto podmínek se Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je na základě [nařízení č. 1206/2001] dožádaný soud oprávněn požádat dožadující soud o zálohu na náhradu nebo úhradu náhrady vyplácené svědkovi, nebo musí být tato náhrada uhrazena z vlastních finančních zdrojů?“

K příslušnosti Soudního dvora a přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 22 Evropská komise vyjadřuje pochybnosti ohledně příslušnosti Soudního dvora a přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 23 Upozorňuje Soudní dvůr na skutečnost, že rozsudky vydané předkládajícím soudem mohou být napadeny opravným prostředkem a že podle čl. 68 odst. 1 ES se pouze ty vnitrostátní soudy, jejichž rozhodnutí již nemohou být napadena opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, mohou obrátit na Soudní dvůr se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce za účelem výkladu aktů vydaných orgány Společenství na základě hlavy IV Smlouvy o ES nadepsané „Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob“.
- 24 Předkládající soud má dále za to, že otázka týkající se výkladu nařízení č. 1206/2001 zřejmě není pro řešení sporu v původním řízení nezbytná a mimoto se týká administrativního chodu soudů. Je tak v rozporu s požadavky stanovenými judikaturou v oblasti přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 25 I když tyto otázky nejsou skutečnými námitkami, Soudní dvůr považuje za vhodné se jimi zabývat z úřední povinnosti.
- 26 Pokud jde o případnou nepříslušnost Soudního dvora, je třeba připomenout, že se žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká nařízení č. 1206/2001, které bylo přijato na základě čl. 61 písm. c) ES a čl. 67 odst. 1 ES, které náleží do hlavy IV Smlouvy o ES.

- 27 Uvedená žádost byla předložena dne 23. července 2009, tedy před vstupem v platnost Lisabonské smlouvy. Podle článku 68 ES, který byl účinný k uvedenému datu, je tak třeba určit, zda předkládající soud může být ve věci v původním řízení považován za soud jednající v posledním stupni řízení.
- 28 Je však třeba podotknout, že počínaje 1. prosincem 2009 byl článek 68 ES zrušen. Lisabonská smlouva tak zrušila dřívější omezení práva předkládat předběžné otázky stanovené v čl. 68 odst. 1 ES, který nebyl nahrazen. Napříště se na žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu aktů přijatých v oblasti víz, azylu, imigrace a dalších politik souvisejících s volným pohybem osob použijí obecná pravidla upravující žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU. V důsledku toho se článek 267 SFEU použije rovněž v rámci žádostí týkajících se nařízení č. 1206/2001.
- 29 S ohledem na rozšíření práva na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které bylo provedeno Lisabonskou smlouvou, tak soudy prvního stupně mají napříště rovněž toto právo, pokud rozhodují ve věci týkající se aktů přijatých v oblasti hlavy IV Smlouvy o ES.
- 30 Cíl sledovaný článkem 267 SFEU, tj. fungování efektivní spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, jakož i zásada hospodárnosti řízení, hovoří ve prospěch přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předložených soudy nižšího stupně v průběhu přechodného období, které krátce předcházelo vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, které byly Soudním dvorem přezkoumány teprve poté, co uvedená smlouva vstoupila v platnost. Odmítnutí žádosti pro nepřipustnost by totiž za takového předpokladu vedlo pouze k předložení nové žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se stejné otázky předkládajícím soudem, který v mezidobí nabyl právo předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, což by vedlo k nadměrným procesním formalitám a zbytečnému prodlužování délky původního řízení.

- 31 Je tak třeba mít za to, že Soudní dvůr je od 1. prosince 2009 příslušný k rozhodování o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce předložených soudy, jejichž rozhodnutí lze napadnout opravným prostředkem podle vnitrostátního práva, a to dokonce tehdy, když žádost byla předložena před tímto datem.
- 32 V důsledku toho je nutné konstatovat, že i kdyby projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nespĺňovala v době svého podání požadavky čl. 68 odst. 1 ES, tato vada byla zhojena zrušením uvedeného ustanovení a odpovídajícím rozšířením pravomocí Soudního dvora.
- 33 Za těchto podmínek je třeba uvést, že Soudní dvůr je příslušný k tomu, aby se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce zabýval.
- 34 Pokud jde o první otázku týkající se nepřípustnosti, které se dovolává Komise, jež vychází ze skutečnosti, že se výklad nařízení č. 1206/2001 nejeví jako nezbytný pro řešení sporu v původním řízení, je třeba připomenout, že domněnka relevance, která se váže k předběžným otázkám položeným vnitrostátními soudy, může být vyvrácena jen ve výjimečných případech, pokud je zjevné, že žádaný výklad ustanovení práva Unie, jichž se tyto otázky týkají, nemá žádný vztah k předmětu sporu v původním řízení (viz zejména rozsudky ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, Sb. rozh. s. I-5285, bod 30, a ze dne 28. června 2007, Dell'Orto, C-467/05, Sb. rozh. s. I-5557, s. 40).
- 35 V důsledku toho je třeba zkoumat, zda je otázka položená Soudnímu dvoru nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl „vynést svůj rozsudek“ ve smyslu čl. 267 odst. 2 SFEU.

- 36 V tomto ohledu je nejprve třeba uvést, že podstatou položené otázky je v zásadě to, zda dožadující soud je povinen nést některé náklady spojené s výslechem svědka dožadným soudem.
- 37 Zadruhé je třeba uvést, že polská vláda při jednání uvedla, že svědek byl vyslechnut v souladu se žádostí dožadujícího soudu, ale teprve poté, kdy dožadující soud zaplatil dne 28. dubna 2009 částku 40 eur požadovanou dožadným soudem. Zaplacení této částky bylo krom toho potvrzeno Irskem v jeho písemném vyjádření.
- 38 I když je pravda, že bez ohledu na tuto úhradu a výslech svědka, je položená otázka nadále relevantní, jak pokud jde o právní základ uvedené zálohy, tak především pokud jde o případné náhrady uvedené úhrady pro případ, že se ukáže jako bezdůvodná, nic to nemění na skutečnosti, že odpověď na tuto otázku nemá přímý vliv na řešení sporu mezi A. Weryńskim a společností Mediatel 4B spółka z.o.o., který se týká poskytnutí náhrady škody z titulu konkurenční doložky.
- 39 Nicméně, jak uvedla generální advokátka v bodě 36 svého stanoviska, je třeba podotknout, že většina otázek výkladu nařízení č. 1206/2001, které se týkají provádění důkazů, se věci v původním řízení dotýká pouze nepřímě. Kdyby byly na relevantnost předběžné otázky pro řešení sporu kladeny příliš vysoké nároky, nebyl by výklad formou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v mnoha případech možný.
- 40 V tomto ohledu je třeba zohlednit nutnost objasnit otázku, která brzdí spolupráci soudů a která bude tvořit překážku, nebude-li zodpovězena. Ve věci v původním řízení ani soudy dotčených členských států, ani polské a irské ústřední orgány nebyly schopny najít řešení. V takové situaci pouze rozhodnutí Soudního dvora umožní, aby

nařízení č. 1206/2001 účinně plnilo svou funkci, kterou je zjednodušení a urychlení soudních řízení v občanských a obchodních věcech.

- ⁴¹ Z toho vyplývá, že pouze široký výklad pojmu „vynesení [...] rozsudku“ ve smyslu čl. 267 odst. 2 SFEU umožní zamezit tomu, aby četné procesní otázky, zejména takové otázky, jako jsou otázky vznikající v rámci použití nařízení č. 1206/2001, byly považovány za nepřijatelné a nemohly být předmětem výkladu Soudního dvora.
- ⁴² Tento pojem tak musí být chápán v tom smyslu, že zahrnuje celé řízení vedoucí k vynesení rozsudku předkládajícím soudem, aby Soudní dvůr mohl vyložit všechna procesní ustanovení práva Unie, která předkládající soud musí použít pro to, aby vynesl svůj rozsudek. Jinými slovy, uvedený pojem zahrnuje celý postup vzniku rozsudku, včetně všech otázek týkajících se nákladů řízení.
- ⁴³ Pokud jde o druhý důvod případné nepřijatelnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, Komise uvádí, že se otázka položená předkládajícím soudem týká jeho administrativního chodu, tedy spolupráce soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech. Tato otázka tedy nespadá do výkonu soudní funkce tohoto soudu. Komise zdůrazňuje skutečnost, že v projednávané věci předkládající soud jedná, pokud jde o náklady na vyřizování žádosti o provedení důkazů soudem jiného členského státu, v postavení orgánů veřejné správy.

- 44 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury jsou vnitrostátní soudy oprávněny obrátit se na Soudní dvůr pouze tehdy, když před nimi probíhá spor a když rozhodují v rámci řízení, které má být ukončeno rozhodnutím soudní povahy (viz zejména usnesení ze dne 22. ledna 2002, *Holto*, C-447/00, Recueil, s. I-735, bod 17, a rozsudek ze dne 12. srpna 2008, *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU, Sb. rozh. s. I-6307, bod 40).
- 45 I když je pravda, že spolupráce soudů členských států v oblasti dokazování nutně nevede k vyhotovení soudního rozhodnutí, nic to nemění na skutečnosti, že výslech svědka soudem, o který se jedná v projednávané věci, je úkonem provedeným v rámci soudního řízení, jehož cílem je vydání rozhodnutí majícího soudní povahu. Otázka nákladů výslechu spadá do rámce tohoto řízení. Existuje tedy přímá spojitost mezi předběžnou otázkou a výkonem soudní funkce předkládajícím soudem.
- 46 Vzhledem k tomu, že žádný z případných důvodů nepřijatosti nebyl přijat, je třeba shledat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžné otázce

- 47 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda byl povinen nést náklady vynaložené svědkem vyslechnutým dožádaným soudem buď ve formě zálohy, nebo náhrady nákladů.

- 48 Je třeba uvést, že podle čl. 1 odst. 1 nařízení č. 1206/2001 spadají skutkové okolnosti věci v původním řízení do působnosti tohoto nařízení. Soud jednoho členského státu totiž žádá příslušný soud jiného členského státu, aby provedl dokazování. Výslech svědka je výslovně uveden jako předmět žádosti v čl. 4 odst. 1 písm. e) uvedeného nařízení.
- 49 Podle čl. 10 odst. 2 nařízení č. 1206/2001 dožádaný soud vyřídí žádost v souladu s právními předpisy svého členského státu. Podle irského práva není svědek povinen dostavit se k soudu, pokud mu předem nebyla poskytnuta náhrada cestovného („*vaticum*“). Otázka se týká toho, zda povinnost hradit uvedené náhrady přísluší dožádanému nebo dožadujícímu soudu.
- 50 Zprv je třeba objasnit otázku, zda byl dožadující soud povinen uhradit dožádanému soudu zálohu na náhrady náležející svědkovi, a zda byl tudíž dožádaný soud oprávněn odmítnout provést výslech takového svědka až do doby, než dožadující soud uhradí uvedenou zálohu.
- 51 Článek 14 nařízení č. 1206/2001 stanoví důvody odmítnutí žádosti. Jeho odstavec 2 písm. d) se týká případů, kdy záruka nebo záloha požadovaná v souladu s čl. 18 odst. 3 uvedeného nařízení nebyla dožadujícím soudem složena. Podle posledně uvedeného ustanovení může dožádaný soud před tím, než žádosti vyhoví, požádat o zálohu na odměnu znalce. Uvedené ustanovení však nestanoví požadavek týkající se zálohy v souvislosti s výslechem svědka.

- 52 Jak uvedla generální advokátka v bodě 45 svého stanoviska, podmínění vyřízení žádosti zaplacením náhrady přiznané svědkům by mohlo být v souladu s článkem 14 nařízení č. 1206/2001 pouze tehdy, pokud by případy uvedené v tomto ustanovení nebyly taxativní, nýbrž pouze demonstrativní.
- 53 V tomto ohledu je třeba uvést, že znění čl. 14 odst. 2 nařízení č. 1206/2001 hovoří proti takovému výkladu. Toto ustanovení totiž stanoví, že vedle důvodů uvedených v odstavci 1 zmíněného článku „může být vyhovění [žádosti o výslech svědka] odmítnuto pouze“ v některých případech. Jedenáctý bod odůvodnění nařízení č. 1206/2001 krom toho zdůrazňuje, že k zajištění účinnosti tohoto nařízení by se možnost odmítnout vyřídit žádost o dokazování měla omezit jen na přísně omezené výjimečné situace. Z toho vyplývá, že důvody, pro které může být vyřízení takové žádosti odmítnuto, jsou důvody uvedené taxativně v článku 14 zmíněného nařízení.
- 54 Dožádaný soud tak nemohl podmínit výslech svědka předchozí úhradou zálohy na náhrady svědka. V důsledku toho dožadující soud nebyl povinen takovou zálohu uhradit.
- 55 Zadruhé je třeba ověřit, zda dožádaný soud byl oprávněn požadovat po dožadujícím soudu úhradu náhrad náležitých svědkům.
- 56 Článek 18 odst. 1 nařízení č. 1206/2001 stanoví, že za vyřízení žádosti o provedení dokazování nelze požadovat náhradu poplatků nebo nákladů. Rozhodující je tedy to, zda náhrady náležitých svědkům mohou být kvalifikovány jako poplatky nebo náklady ve smyslu uvedeného ustanovení.

- 57 Dožádaný soud uvedl, že podle irského práva svědci nejsou povinni dostavit se k soudu za účelem svědectví, pokud předem neobdrželi náhradu svých nákladů, k jejíž úhradě je povinen ten účastník řízení, který svědky navrhl, a nikoliv soud. Podle dožádaného soudu se tak nejedná o soudní výdaje. Tento mechanismus odpovídá sporné povaze irského občanského soudního řízení.
- 58 V tomto ohledu je však třeba uvést, že pojem náklady musí být definován autonomně v rámci práva Unie a nemůže záviset na kvalifikaci poskytnuté vnitrostátním právem. Bylo by totiž v rozporu s duchem a cílem nařízení č. 1206/2001, kterým je rychlé a nekomplikované vyřizování žádostí o provedení důkazů, činit otázku nákladů závislou na vnitrostátní definici tohoto pojmu.
- 59 Pokud jde o pojmy používané v čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení, „poplatky“ je třeba rozumět částky vybrané soudem za jeho činnost, zatímco „náklady“ je třeba rozumět částky vyplacené soudem třetím osobám v průběhu řízení, zejména znalcům nebo svědkům.
- 60 Jak na to poukázala generální advokátka v bodě 54 svého stanoviska, takový výklad je podpořen systematickým výkladem. Pokud by se čl. 18 odst. 1 nařízení č. 1206/2001 týkal pouze institucionálních nákladů, nebylo by nutné stanovit v uvedeném čl. 18 odst. 2 náhradu nákladů na znalce jako výjimku ze zákazu stanoveného v uvedeném odstavci 1. Vzhledem k tomu, že náklady na znalce nelze kvalifikovat jako institucionální náklady, jsou bez dalšího vyloučeny z uvedeného zákazu.

- 61 Z toho vyplývá, že náhrady vyplácené svědkům vyslechnutým dožádaným soudem spadají pod pojem nákladů ve smyslu čl. 18 odst. 1 nařízení č. 1206/2001.
- 62 Pokud jde o povinnost nahradit tyto náklady, je třeba připomenout, že podle druhého, sedmého, osmého, desátého a jedenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 1206/2001 je cílem uvedeného nařízení snadné, efektivní a rychlé dokazování v přeshraničním kontextu. Získání důkazů soudem členského státu v jiném členském státě nesmí vést k prodlužování vnitrostátních řízení. Proto nařízení č. 1206/2001 zavedlo režim, který všem členským státům – s výjimkou Dánského království – ukládá, aby odstranily překážky, které by se v takové oblasti mohly vyskytnout.
- 63 Povinnost dožadujícího soudu poskytnout náhradu je dána pouze tehdy, když se má použít jedna z výjimek stanovených v čl. 18 odst. 2 nařízení č. 1206/2001.
- 64 Uvedené ustanovení stanoví povinnost úhrady odměn znalců a tlumočnicků, jakož i nákladů vyplývajících z použití čl. 10 odst. 3 a 4 nařízení č. 1206/2001. Článek 10 odst. 3 tohoto nařízení se týká případu, kdy dožadující soud požaduje, aby byla žádost vyřízena zvláštním postupem, a jeho čl. 10 odst. 4 upravuje použití moderních komunikačních technologií při provádění dokazování. Naproti tomu náhrady náležející svědkům tento článek neuvádí.
- 65 Krom toho, jak uvedla Komise i generální advokátka v bodech 60 a 61 svého stanoviska, pozadí vzniku nařízení č. 1206/2001 rovněž hovoří v neprospěch proplácení náhrad náležejících svědkům. Jak vyplývá ze šestého bodu odůvodnění uvedeného nařízení a z jeho čl. 21 odst. 1, účelem nařízení je nahradit Haagskou úmluvu. V důsledku

toho se lze při výkladu uvedeného nařízení dovolávat relevantních ustanovení Haagské úmluvy.

⁶⁶ Obsah článku 18 nařízení č. 1206/2001 odpovídá obsahu článku 14 Haagské úmluvy, jehož odstavec 2 stanoví, že dožádaný stát může požadovat od dožadujícího státu náhradu odměn placených znalcům a tlumočnickům a nákladů spojených s použitím zvláštní formy vyžádané dožadujícím státem podle čl. 9 druhého pododstavce uvedené úmluvy.

⁶⁷ V této souvislosti je třeba připomenout, že Haagská úmluva změnila znění článku 16 Haagské úmluvy ze dne 1. března 1954 o civilním řízení, který ještě výslovně stanovil zásadu proplácení náhrad výdajů svědků. Z vysvětlující zprávy k Haagské úmluvě vyplývá, že počet případů, ve kterých budou náklady propláceny, musí být cíleně redukován ve srovnání s těmi, jež vyplývají z Haagské úmluvy z roku 1954. Proto byly náhrady náležející svědkům, právě z důvodu jejich obecně nízké částky, cíleně vynechány.

⁶⁸ Skutečnost, že nařízení č. 1206/2001 převzalo znění článku 14 Haagské úmluvy, tak hovoří proti zásadě proplácení náhrad náležejících svědkům. Podle čl. 18 odst. 1 uvedeného nařízení tak není třeba uvedené náklady nahradit.

- 69 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že články 14 a 18 nařízení č. 1206/2001 musí být vykládány v tom smyslu, že dožadující soud není povinen dožádanému soudu uhradit zálohu na náhradu nákladů svědka nebo uhradit náhradu náležející vyslechnutému svědkovi.

K nákladům řízení

- 70 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Články 14 a 18 nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech musí být vykládány v tom smyslu, že dožadující soud není povinen dožádanému soudu uhradit zálohu na náhradu nákladů svědka nebo uhradit náhradu náležející vyslechnutému svědkovi.

Podpisy.